Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θραύσματα τοιχογραφικής μικρογραφιακής τοιχογραφίας από το Ανάκτορο της Κνωσού, που απεικονίζει ιερό άλσος με ελιές, περ. 1600-1425 π.Χ. Βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου.
Fragments of a miniature wall painting, from the palace at Knossos, depicting sacred grove with olive trees. Ca 1600-1425 B.C. (Irakleio, Archaeological Museum).

κό ελαιώνα

ειας της ελιάς δεν είναι
μέρωσης της αγριελιάς σε
Μεσογείου και ειδικότερα
χωριστή θέση στον νοητό
η μινωική Κρήτη εξαιτίας
αλλά και των κοινωνικών
σί ήδη από τους Προανα-
θηκε τότε στη συστηματο-
ι νησιού, που σύμφωνα με
ασφάλιζαν την οικονομική
κόσμο, να οφείλονται στις
λικής Μεσογείου, όπου η
οηγηθεί.
κουκούτσια ήμερης ελιάς,
α σε σχήμα φύλλων ελιάς
ώμη (2.800-2.100 π.Χ.), τη
χή του Χαλκού (1560-1050
τις Αρχάνες, την Κνωσό, τη
του δένδρου και του καρ-
εμφανίζονται στη Γραμμική
ς, για την καλλιέργεια της
ίες της Νεοανακτορικής πε-
μία απεικονίζονται κλαδιά
ε θαυμαστή ακρίβεια, ενώ
πλήθος που υψώνει τα χέ-
νής αυτής με απεικόνιση ιε-

από την
ται
ατς, ιερά
Knossos,
r
divinities,
f the

ται λαδιού στη Γραμμική Β γραφή.
ree and olive oil in Linear B.

Strolling through the Olive Grove of Minos

Exactly how methods of cultivation of the olive spread is not known. It is not impossible that the olive was domesticated simultaneously in various areas of the Mediterranean and, in particular, of the Aegean that were linked with each other. Minoan Crete is particularly important in the early history of the olive, thanks to its climate, its geography and the social and economic structures that had developed there from Proto-Palatial times (1900-1700 B.C.). These factors made for the easy systematisation of agricultural production. In the view of at least one eminent scholar, it was the inhabitants' sophisticated knowledge of olive production that ensured the economic dominance of Minoan Crete in the Aegean world. The Cretans may have acquired this knowledge through close contact with other peoples of the eastern Mediterranean, where the spread and cultivation of the olive was more advanced.

Finds indicative of the importance of the olive have been made throughout Crete, at Ierapetra, Archanes, Knossos, Zakros and Mochlos. Dating to the Early (2800-2100 B.C.), Middle (2100- 1565) and Late Bronze Age (1560-1050) these consist of the remains of trees, carbonised stones of the domesticated tree, lamps and golden amulets in the shape of olive leaves. Ideograms denoting the tree, the olive itself and olive oil appear in Linear A and B.

Two wall paintings from the Neo-Palatial Period (1700-1450 B.C.) from the palace at Knossos are particularly interesting for what they indicate of the position of the olive in Crete. In one, the branches of a cultivated olive are rendered with extraordinary accuracy, whilst the other depicts an elderly olive tree surrounded by crowd who raise their hands. The two frescoes may therefore be depicting a sacred grove.

Οι μεγάλοι πίθοι, που βρέθηκαν από τους ανασκαφείς των ανακτόρων στην αρχική θέση τους στους αποθηκευτικούς χώρους των μινωικών ανακτόρων, έχουν σαρκά διακοσμημένα με ανάγλυφες σπείρες, ταινίες και ραβδώσεις, ενώ οι μικρές λαβές στον ώμο και κάτω από τη βάση του αγγείου διευκόλυναν τη μεταφορά τους. Οι παλαιότεροι από τους πίθους χρονολογούνται στην Πρώιμη Μινωική ΙΙ εποχή (2600-2200 π.Χ.), ενώ το γεγονός ότι κάποιοι από αυτούς βρέθηκαν σπασμένοι και επιδιορθωμένοι αποδεικνύει τη σημασία τους για τους κατόχους τους. Εξίσου σημαντική είναι και η ύπαρξη μικροσκοπικών, τελετουργικών πίθων, που μιμούνται απόλυτα εκείνους που προορίζονταν για χρήση, υπενθυμίζοντας με την παρουσία τους ότι το ελαιόλαδο ήταν πάντοτε πολύτιμο.

The large jars were found in situ in the storerooms of the Minoan palace at Knossos during excavation. The jars are frequently decorated with a spiral in relief, bands and fluting. Small handles on the shoulders and at the base of the jar facilitate transport. The oldest jars are dated to the Pre-Minoan II period (2600-2200 B.C.). The fact that some jars were broken and subsequently repaired indicates their importance. Another reminder of the importance and value of olive oil is afforded by the existence of tiny ceremonial jars, made in imitation of real jars.

Ένα πολύτιμο φορτίο

Το ελαιόλαδο αποτελούσε πάντοτε ένα εκλεκτό εξαγώγιμο προϊόν. Όπως είναι γνωστό, στη μεσογειακή λεκάνη από τα αρχαϊκά χρόνια είχε αναπτυχθεί ένα ευρύ και ανθηρό εμπορικό δίκτυο διακίνησης προϊόντων, μεταξύ των οποίων και το λάδι. Από τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, τον σημερινό Λίβανο, τη Συρία και το Ισραήλ αλλά και την Κύπρο, την Κρήτη και την Αίγυπτο, το λάδι ταξίδευε με τα φοινικικά και τα ελληνικά καράβια προς τις χώρες της Δυτικής Μεσογείου, μέσα σε οξυπύθμενους αμφορείς.

Πριν από την ευρεία χρήση νομισμάτων ανταλλασσόταν με φορτία άλλων εμπορευμάτων ίσης αξίας (αντιφορτίζων).

Στη διάρκεια της πρώτης χιλιετίας π.Χ. οι Φοίνικες και οι Έλληνες δημούργησαν τις πρώτες αποικίες στη Δυτική Μεσόγειο. Μετά την ανάπτυξη των αποικιών ακολούθησε η μεταφορά του δένδρου της ελιάς από τους ίδιους, και διαδόθηκαν οι σημαντικές τους γνώσεις σχετικά με την καλλιέργειά της. Οι Φοίνικες ταξίδεψαν το φυτό προς τις αποικίες τους στην Αφρική, τη Σαρδηνία και την Ισπανία. Οι Έλληνες το μετέφεραν στην Ιταλία και τη Γαλλία.

Οι θαλάσσιοι δρόμοι της εποχής δεν ήταν καθόλου ασφαλείς. Συχνά τα εμπορικά πλοία που μετέφεραν φορτία λαδιού δέχονταν επιθέσεις από πειρατικά καράβια, όπως δείχνουν τόσο τα ευρήματα ναυαγίων όσο και οι αναπαραστάσεις αγγείων με σκηνές πειρατείας εκείνης της περιόδου.

A valuable cargo

Olive oil was always a choice product and one suitable for export. A trade network, far-reaching and flourishing, developed in the Mediterrean basin in ancient times for the transport of various products, among which was olive oil. Crated in pointed amphoras, oil travelled in Greek and Phoenician ships along trade routes stretching from the countries of the Middle East, what is today the Lebanon, Syria and Israel, via Cyprus, Crete and Egypt, to reach the western Mediterranean. In earliest times, before coins were introduced, trade was in kind, in exchange for cargoes of equal value.

During the course of the 1st millennium B.C., the Phoenicians and the Greeks founded the first colonies in the western Mediterranean. As the colonies developed, the olive, together with vital knowledge regarding its cultivation, made its way to the west, again through the agency of the Greeks and the Phoenicians. The Phoenicians took the olive to their colonies in Africa and to Sardinia and Spain. The Greek took it to Italy and France.

Maritime trade routes were not at all safe and cargo ships were frequently attacked by pirates, as pottery from shipwrecks of the period indicates.

Η ελιά ως θέμα των ελληνικών νομισμάτων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα

Το νόμισμα, μικρό μεταλλικό αντικείμενο, που αντάρει στον χρόνο και αποτελεί το βασικό μέσο συναλλαγής των ανθρώπων, πολλές φορές γίνεται σημαντική πηγή γνώσης, μεταφέροντας μηνύματα και πληροφορίες. Μέσα από τις βασικές αρχές της κοινής νομισματικής αξίας η επιλογή του εικονογραφικού τύπου, της παράστασης που θα αφορούσε το απόλι ξηνομένο μεταλλικό κέτσιδο και θα το μετατρέπει σε νόμισμα δηλ κυκλοφορήσιμο σύμφωνα με τον νόμο που εγγυάται την ενδεχομενη αξία του. Από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα τις ενδεχομενη φορείς γνώσης δεν μόνο για την οικονομία ενός κράτους, αλλά και για την ιστορία, την κοινωνιά, τη θρησκευτική παράδοση, ακόμη και το φυσικό περιβάλλον του τόπου της εκδόσεώς τους.

Ήδη από την αρχαιότητα ένα από τα πολλά θέματα που εκάπεσαν τους χαράκτες των νομισμάτων ήταν η ελιά, χαρακτηριστικό φυτό της ελληνικής φύσης, που συνδέεται όχι μόνο με το φυσικό περιβάλλον αλλά και τη θρησκεία, την καθημερινή ζωή και την αξιολογική θεμελίωσή της.

Η απεικόνιση της ελιάς στα νομίσματα διαφέρει πάντοτε του αργαίου κόσμου συνδέεται άλλοτε με τη λατρεία της Θεάς Αθηνάς και άλλοτε με την ανκτιστηριξη καλλιέργεια του δένδρου αυτού στην ευρύτερη περιοχή της εκδότριας αρχής. Στα νεότερα χρόνια, η ελιά χρησιμοποιείται ως σύμβολο νίκης, ως πρότυπο που πηγάζει από την ειδική αγροτικότητα, αλλά και ως κυρίαρχο στοιχείο του ελληνικού τοπίου. Η απεικόνιση της ελιάς στις όψεις των ελληνικών νομισμάτων αποδεικνύει την προσχεπτική και συμβολική σημασία της στις εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής.

The Olive in Greek Coinage from Ancient Times to the Present

Coins are an important source of knowledge for many aspects of the society that produces them. The coinage of a society often imparts into the society itself, cherishing fight upon history, religious tradition and even the natural environment.

The olive is the most characteristic plant of the ancient Greek landscape and is intimately linked with religion, environment, daily life and artistic endeavour. Thus in ancient times it was already one of the sources of inspiration for coin designers. When the tree appears on coins, it may also be connected with the worship of the goddess Athena or with highly developed cultivation of the olive in the wider area around the city on whose coinage it appears.

In modern times, the olive is used on coins as a symbol of victory. It is also employed today, as it is a motif that clearly derives from Classical antiquity and because it best represents the Greek landscape.

The choice of the olive in the design of coins is an example of the ability of the ancient Greek spirit to endow with beauty even the most mundane objects of daily life.

"...he planted an olive..."
Legends and the Archaeology of the Olive

Από τα λαξευτάρια στα αλάβαστρα

From Olive Oil Jars to Alabaster Vases

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ